

заповідника і заповідника Опук в північній і південній частині Керченського півострова. А в Херсонській області планується зареєструвати одразу декілька великомасштабних об'єктів заповідання. Це національний парк «Нижньодніпровські плавні» Що буде знаходитися у нижній течії р. Дніпро а також прилеглих до неї територіях. Та національний парк «Олешківські піски» який займе територію декількох арен в Цюрупинському і Голопристанському районі.

Екотуризм приносить значний прибуток до державного бюджету багатьом країнам світу. Це говорить про те, що підтримуючи розвиток екологічного туризму в нашій області, вона зможе поєднувати не лише туризм і екологічні заходи, але і при цьому суттєво поліпшити свій економічний стан.

Література:

1. Александрова А. Ю. Международный туризм. - М.: Аспект Пресс, 2001. – 464 с.
2. Гетьман В.І. «Екотуризм чи екологічний туризм:теорія і реальність //Рідна природа.-2002.-№3.- С. 24-29.
3. Николаенко Д. В. Рекреационная география: учеб. Пособие для студ. Высш. Учеб. Заведений. –М.:Гуманит, 2001. – 88с.
4. Панченко Т.Ф. Актуальні аспекти організації сільського туризму (огляд проблем та деякі рекомендації) // Туристично-краєзнавчі дослідження.// Випуск 3. – К.: ЧП Ільченко, 2000.

КИСЛИЙ О. О. СОКОЛЕНКО О. О.

ПОКРАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Екологічну ситуацію в Херсонській області можна охарактеризувати як незадовільну, що є наслідком диспропорцій у розміщенні продуктивних сил, які допускались протягом багатьох років, значних антропогенних змін навколишнього середовища регіону, передусім порушення гідрологічного та гідрогеологічного режимів.

Високий рівень зношеності основних фондів, аварійний стан частини водопровідно-каналізаційних мереж, існування несанкціонованих сміттєзвалищ і незадовільний стан полігонів по захороненню побутових відходів, відсутність на багатьох об'єктах зливної каналізації, системи зворотнього використання води, низький рівень екологічної свідомості суспільства та інші чинники призвели до значної деградації довкілля.

Незважаючи на збереження значного навантаження на навколишнє середовище, деякі показники стану довкілля покращилися. Так, за останнє десятиліття в області знизилась та надалі стабілізувались обсяги викидів в атмосферне повітря шкідливих речовин від стаціонарних джерел забруднення.

Найбільша кількість викидів у Херсонській області (78,5%) припадає на 95 підприємств переробної промисловості. Основними забруднювачами атмосферного повітря є опалювальні установки в системі централізованого теплозабезпечення та технологічне устаткування підприємств переробної промисловості. [1]

На пересувні засоби в регіоні припадає понад 80% усіх викидів шкідливих речовин в атмосферу. Основною складовою викидів є оксид вуглецю – 81% від загального обсягу шкідливих речовин. Питома вага автомобільного транспорту у відправленні вантажів з 1995 по 2006 роки знизилася з 87,1% до 63,7% при одночасному збільшенні кількості легкових автомобілів. Більшість викидів від автотранспорту (54%) припадає на найбільші регіони області – міста Херсон і Нова Каховка, Цюрупинський район, найменше – на Голопристанський та Іванівський райони.

Актуальним для регіону в перспективний період залишається використання відходів харчової промисловості та перероблення сільськогосподарської продукції, обсяги утворення яких становить близько 80% від загальних обсягів утворення відходів (крім червоних шлаків) і рівень використання яких у середньому не перевищує 50%. Важливим напрямом у цьому відношенні є підвищення рівня промислової переробки відходів (сироватка молочна, вичавки виноградні, вичавки яблучні тощо). При реалізації таких заходів у перспективний період необхідно забезпечити повне використання сироватки молочної та інших відходів перероблення сільськогосподарської продукції. [3]

На сьогодні в господарстві області використовується близько 40 тис. т відходів. Вони характеризуються в цілому досить низьким рівнем використання: зернові відходи – 65,2%, лушпиння насіння соняшнику – 67,5%, сироватка молочна – 16,2%. Зовсім не виправданим є зниження обсягів використання відходів деревини, паперу та картону, матеріалів текстильних вторинних тощо. Практично не використовуються або використовуються в малій кількості шини зношені, шкіряні відходи тощо.

У результаті реформування аграрного сектору залишилась значна кількість безгосподарських, непридатних і заборонених до використання агрохімікатів, у зв'язку з чим проблема екологічної безпеки набула особливої гостроти. Залишається невирішеним питання знищення не придатних до використання хімічних засобів захисту рослин. На більшості складів хімікати знаходяться під відкритим небом, що спричиняє їх потрапляння у водоносні ґрунти, що негативно впливає на навколишнє природне середовище.

Останні 12 років споживання води в області постійно скорочувалося, проте, починаючи з 2001 року, спостерігається деяке зростання обсягів споживання. Підвищення почалося за рахунок збільшення використання води для виробничих потреб (зрошення) при незмінній тенденції скорочення споживання для господарських потреб. Найбільше води споживається у Каланчацькому та Скадовському районах.

У регіоні спостерігається несприятлива тенденція збільшення частки забруднених стічних вод у загальному об'ємі водовідведення при одночасному скороченні нормативно-очищених вод у їх складі. Майже всі забруднені зворотні води скидаються у поверхневі водні об'єкти в м. Херсоні, а також у містах Каховці і Новій Каховці, Бериславі, Каланчацькому. Голопристанському районах. Всі аварійні забруднення довкілля та надзвичайні екологічні ситуації, що відбулися в регіоні протягом 2006 року, трапилися в м. Херсоні, 80% з них припадає на забруднення поверхневих водних ресурсів. [2]

В області потребують ремонту 11,7% каналізаційних мереж та 60,6% каналізаційних насосних станцій. В аварійному стані знаходяться каналізаційні мережі та споруди м. Берислава, унаслідок чого здійснюється скид неочищених і незнезаражених стічних вод міста у Каховське водосховище. Потребують капітального ремонту та реконструкції очисні споруди міст Херсона, Каховки, Нової Каховки, Генічеська, Скадовська та очисні споруди виправних колоній Держдепартаменту України з питань виконання покарань.

У структурі витрат на охорону природи частка поточних витрат переважає над капітальними: витрати підприємств, організацій та установ на капітальний ремонт основних фондів природоохоронного призначення мають тенденцію до зменшення. У структурі цих витрат домінують витрати на очищення стічних вод і раціональне використання водних ресурсів. В останні роки намітилася тенденція зменшення їх частки при одночасному збільшенні капітальних витрат на уловлення та знешкодження шкідливих речовин, які забруднюють повітря. Поточні витрати підприємств, установ, організацій на охорону і раціональне використання природних ресурсів постійно збільшуються і витрачаються в основному на вирішення проблем охорони водних ресурсів та атмосферного повітря. Витрати на раціональне використання земель і поводження з відходами займають у середньому 7% від загальної суми цих витрат. [2]

Основними проблемами у сфері охорони довкілля є: водопостачання та водовідведення:

- недостатність належних природоохоронних систем (очисних споруд, оборотних систем водозабезпечення тощо), низький рівень ефективності діючих природоохоронних об'єктів;

- старіння основних фондів, у тому числі природоохоронного призначення.

- недосконалість системи та відсутність культури поводження з побутовими та промисловими відходами.

Загалом рівень використання відходів у Херсонській області становить 36,5%, що значно нижче ніж у цілому в Україні (65,0%). Така ситуація зумовлюється низкою негативних факторів:

- відсутня культура поводження з побутовими відходами, використання відходів виробництва;

- недостатня інвестиційна підтримка екологічно небезпечних галузей промисловості щодо впровадження новітніх ресурсозберігаючих, екологічно чистих технологій;

- недосконалість інфраструктури та недостатній розвиток сучасних методів переробки промислових і твердих промислових відходів;

- недостатня розробленість організаційно-економічних засад заохочення діяльності з утилізації відходів конкретно для умов Херсонської області;

- недостатня інформованість та усвідомлення населенням, виробничим та адміністративним персоналом важливості вторинного ресурсокористування для економіки області;

- не досить ефективна система управління у сфері використання вторинної сировини та відходів виробництва тощо. [1]

Для поліпшення екологічної ситуації необхідно:

• Розробити та впровадити програму техногенно-природної безпеки області

- за участю підприємств, які використовують радіонуклідні джерела іонізуючого випромінювання. Створити фонд, за рахунок якого буде проводитися захоронення радіоактивних відходів, що створюються на цих підприємствах;

- забезпечити утилізацію непридатних, заборонених і невідомих пестицидів, які зберігаються на витратних складах міст і районів області, у відповідності з чинним законодавством;

- стимулювати впровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологічних процесів, модернізацію виробничих фондів, застосування прогресивних конструкційних матеріалів.

• Впровадити систему проекологічного управління твердими побутовими відходами

- в усіх населених пунктах вирішити питання щодо відведення земельних ділянок та облаштування на них полігонів для утилізації твердих побутових відходів;

- розробити для кожного населеного пункту системи організації збору та видалення відходів;

- сприяти будівництву заводів по переробці твердих побутових відходів у містах Херсоні, Нові Каховці та регіонах курортного значення: містах Генічеську, Скадовську, Гола Пристань;

Розробити та впровадити місцеву нормативну базу для забезпечення проекологічного управління твердими побутовими відходами.

• Забезпечити населення водою питної якості

Водозабірні споруди та водопровідні мережі наднормативно зношені. На них втрачається до 40% води, що добувається, крім того відбувається засолення водоносних горизонтів. Внаслідок реорганізації сільськогосподарських підприємств залишилися безгосподарними 800 свердловин.

Більшість сільських водозаборів працюють на родовищах із незатвердженими запасами прісних підземних вод, які потребують геологічного вивчення з метою їх затвердження. Зазначені роботи пов'язані зі значними фінансовими витратами. [3]

Вирішення проблеми можливе за рахунок:

- виділення коштів на виконання геологорозвідувальних робіт з метою затвердження запасів прісних підземних вод для задоволення потреб у питній воді сільських населених пунктів;

- проведення реконструкції водопровідних мереж;

- проведення детальної гідрогеологічної розвідки на площах діючих водозаборів із прогнозними запасами родовищ і ревізію затверджених запасів на родовищах, що розробляються (органи місцевого самоврядування);

- органам місцевого самоврядування здійснити інвентризацію артезіанських свердловин і вирішити питання тампонажу непридатних для експлуатації артезіанських свердловин.

Екологічне оздоровлення зон рекреації та експлуатації р. Дніпро

Очисні споруди та каналізаційні мережі міст Генічеська (скид в Азовське море), Скадовська (скид в Чорне море), селищ Залізний порт (скид у водойми Чорноморського біосферного заповідника), Каланчака (скид в Чорне море) не відповідають вимогам техногенно-екологічної безпеки. Обладнання та мережі наднормативно зношені. Існує потенційна загроза забруднення водойм зон рекреації державного значення. Через недосконалість і зношеність систем водовідведення міст Херсона, Нової Каховки, Каховки, Берислава, смт. Горностаївки відбувається забруднення р. Дніпро недостатньо очищеними та неочищеними (аварійні скиди) стічними водами. [1]

Вирішення проблеми можливе при виконанні завдань:

- створення Нижньодніпровського національного природного парку від греблі Каховського водосховища до Дніпровсько-Бузького лиману;

- забезпечення фінансування заходів щодо впорядкування каналізаційних систем населених пунктів (Міністерства з питань житлово-комунального господарства України, Міністерство фінансів України);

- розчищення водойм, відновлення їх проточності, збільшення пропусків через Каховське водосховище;

- укріплення берегів Каховського водосховища й узбережжя морів, виконання робіт для їх інженерного захисту. Загальна вартість виконання робіт з берегоукріплення в Херсонській області становить 49 263,4 тис. грн;

- забезпечення контролю за реконструкцією, будівництвом водоочисних споруд у кожному населеному пункті з використанням очищених стічних вод для зрошення сільськогосподарських культур;

- на виконання Закону України «Про Загальнодержавну програму формування екологічної мережі України на 2000-2015 роки» прискорення створення національних природних парків «Джарилгацький» і «Нижньодніпровський»;

- розроблення генпланів населених пунктів, що віднесені до курортних, з обов'язковим визначенням водоохоронних зон і винесенням їх в природу.

У найближчій перспективі область не змінить основного напрямку спеціалізації у загальнодержавному поділі праці, а відтак подальшого розвитку набудуть такі галузі, як машинобудування, металообробка, суднобудівна, судноремонтна тощо. Разом з тим, необхідність розвивати курортно-рекреаційні зони, дотримувати міжнародних стандартів та норм господарювання в межах територій міжнародного значення забезпечить розвиток територій як екологічно чистої. Буде забезпечено комфортні екологічні умови для проживання, ведення бізнесу та відпочинку.

Література:

1. Бойко М. Ф., Чорний С. Г. Екологія Херсонщини. Навчальний посібник.- Херсон: 2001.-156с.
2. Державне управління екології та природних ресурсів України в Херсонській області. Рациональне використання природно-ресурсного потенціалу

- Херсонської області.
3. Заполький А. К., Шалюк А. І. Основи екології: Підручник – за ред. К. М. Ситника.- К.: Вища школа 2003.- 358с.

КОВАЛЬОВА К. І.

ІЗ ДОСВІДУ СТВОРЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ З ГЕОГРАФІЇ

З метою формування повноцінного інформатизованого суспільства Верховною Радою України був прийнятий закон "Про національну програму інформатизації", в якому наголошувалося на тому, що молодь нашої країни необхідно навчити сприймати, аналізувати велику кількість інформації та знаходити раціональне розв'язання проблем, що виникають у різних галузях суспільного життя. Необхідною рисою сучасного суспільства є освіта, яка також повинна розвиватися у цьому напрямку.

Упровадження в навчальний процес з географії сучасних інформаційних, зокрема комп'ютерно-орієнтованих технологій, відкриває нові шляхи і дає широкі можливості для подальшої диференціації навчання, всебічної активізації творчих, пошукових, особистісно-орієнтованих, комунікативних форм навчання, підвищення його ефективності, мобільності й відповідності запитам практики.

Враховуючи необхідність впровадження у навчально-виховний процес з географії комп'ютерно-орієнтованих технологій, автором створена комп'ютерна навчальна програма з теми "Рельєф" для 6-8 класів. З її структурою та функціональними особливостями можна ознайомитись в статтях:

1. Костиря К. І. Застосування комп'ютерних технологій у процесі вивчення фізичної географії в загальноосвітній школі // Комп'ютер у школі та сім'ї: Науково-методичний журнал. – 2004. - №5(37). – С.32-34.

2. Ковальова К. І. Вивчення теми "Рельєф" за допомогою комп'ютерних засобів // Географія та основи економіки в школі. – 2005. - №4. – С. 42-45.

На сайті <http://www.han.ks.ua/~nick/kate/abstract.pdf> в мережі Internet можна ознайомитись з уроком для 7-го класу "Походження материків і океанів" із запропонованої комп'ютерної навчальної програми. Використовуючи даний урок, вчитель географії може змінити його на власний розсуд або взяти як прототип для написання комп'ютерних уроків з інших тем. Для цього спочатку потрібно скачати ([zip архив](#)) даного уроку з усіма необхідними файлами навчального матеріалу та контролю.

Розглянемо більш детальніше шляхи модифікування запропонованої комп'ютерної програми.

Якщо у вчителя, який використовує дану комп'ютерну програму, мінімум знань в області комп'ютерних технологій і він має цікавий матеріал стосовно однієї із тем програми, з яким він хоче ознайомити учнів, то він може, використавши лише будь-який текстовий редактор, легко і без сторонньої допомоги модифікувати відповідну складову програми.